

Naziv originala:
IMAGINE ME GONE
ADAM HASLETT

Copyright © 2016 Adam Haslett
Copyright © 2017 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednik:
Nađa Parandilović

Prevod:
Ana Pejović

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Grafičko oblikovanje:
Jelena Lugonja

Tiraž:
500

Štampa:
Kontrast štampa

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo
www.glif.rs

Adam Hazlet

Zamisli da me nema

Prevod: Ana Pejović

KONTRAST
Beograd, 2107.

ZA TIMA

Možda celokupna muzika, pa čak i ona najnovija, nije nešto što otkrivamo, već nešto što ponovno izvire iz mesta na kom je bilo zakopano u sećanju, nečujno poput melodije urezane na gramofonsku ploču od mesa.

Žan Žene

ALEK

Kad sam iskoračio iz brvnare, belina me je zaslepila. Snegom pokriveno dvorište presijavalo se pod jakim suncem. S ledenica koje su okružile krov brvnare kapala je voda. Stabla jele, koja su stajala nepokretna i crna naspram plavog neba, ponovo su oživele, zelena i vlažna na svežem svetlu dana. Tragovi koje smo Majkl i ja napravili na stazi pokrivenoj snegom topili su se i nestajali među kamenjem na popločanom putu. Ispod tragova automobila na kolskom prilazu mogao sam prvi put otkako smo došli da vidim šljunak. Nedeljama je bilo strašno hladno, ali sad je došlo ovo decembarsko otopljenje. Nisam bio siguran koji je dan, niti koliko je sati, jedino sam znao da je podne sigurno davno prošlo.

Prekoputa je stajao kamionet mladog lovca na jastoge. Smeđa voda curila je sa zaleđenog blata koje se nakupilo na šasiji. Crvena cirada koja je prekrivala iscepana drva provirivala je ispod pokrova od snega koji se topio. Malo naviše, na krovu njegove male bele kuće, dim se dizao iz dimnjaka pravo u providno plavetnilo.

Morao sam da nazovem sestru. Morao sam da joj kažem šta se desilo. Već je prošlo nekoliko sati, a ja nisam ni sa kim razgovarao.

Krenuo sam peške prema selu. Pokraj vikendica, koje se ne otvaraju do proleća, i kuća starih penzionerskih parova koji su zastaklili verande i kojima je celog dana gorelo svetlo iza cvetnih zavesa. Za vreme velike hladnoće ova šetnja odvijala se u potpunoj tišini. Ali sad sam mogao da čujem potočić kako teče kroz šumu, i kako se ispod puta prazni na kamenitoj obali. Mogao sam da čujem kreštanje galebova, pa čak i tanki mlaz vode u podnožju naslaga od snega, a svaki potočić ostavljao je za sobom trag od suve soli na trotoaru.

Želeo sam da čujem Setov glas. Želeo sam da čujem kako opisuje svoj dan, ili šta je doručkovao, i da mi priča o planovima koje je smislio za nas kad se vratim. Tada bih mogao da mu kažem da će sada sve biti u redu, da možemo da budemo zajedno bez smetnji. Ali nisam mogao da se sastavim i da ga pozovem.

Čim bih progovorio, to bi se obistinilo.

Šetao sam dalje, raskopčanog kaputa, bez kape i rukavica, sunce me je gotovo ugrejalo. Moja sestra je sigurno sad ustala tamo u San Francisku, i ide Munijem¹ do posla, ili je već stigla. Mama završava kućne obaveze ili se nalazi s prijateljicom na ručku, ili naprosto šeta po ovom divnom vremenu i zamišlja Majkla i mene ovde u Mejnu, brine se i razmišlja koliko još da čeka pre nego što nas opet pozove.

Na ukrštanju s glavnim putem koji vodi ka selu, prišao sam staroj baptističkoj crkvi. Visoki pravougaonici obojenog stakla duž broda crkve sijali su crvenom i narandžastom bojom, kao da su osvetljeni iznutra. Bilo je gotovo bolno gledati u njen beli drvetom obloženi zvonik, nasuprot bleštavilu neba. Pitao sam se da li su lovac na jastoge i njegova žena dolazili ovamo. Ili je možda on dolazio s ocem kad je bio dete, ili s dedom, i da li je uopšte išao u crkvu.

Zvuk koji je proizvodio, cepajući drva na kolskom prilazu, uznemiravao je Majkla. Spori ritam sečenja. Taj bi zvuk uvek naterao Majkla da ustane s kauča, pride prozoru u trpezariji, pogleda i tiho opsuje.

Zašto taj zvuk ne može ponovo to da uradi? Razmišljao sam, u tom otrežnjujućem buđenju, koliko je nestvarno da sam i dalje jedini koji zna. Zašto taj zvuk ne može još jednom da dozove Majkla? Da ga razdraži, da mu zapara uši. Zašto ne može? Kakav bih to čovek bio kad ne bih makar pokušao da ga dozovem?

1. Muni – sistem javnog prevoza u San Francisku koji uključuje tramvaje i laku železnicu, prim. prev.

Okrenuo sam se i počeo brzo da hodam u pravcu iz kog sam došao, duž puta koji se pružao ka obali, uz malu uzbrdicu ka zaravni, vođen činjenicom da je moguće ponovo otpočeti dan.

Prvo sam pomislio da mi se učinilo kad sam skrenuo i video lovca na jastoge – bio je svega nekoliko godina mlađi od mene – kako silazi niz svoje dvorište u jakni marke Karhart s kačketom na glavi. Potrčao sam ka njemu, misleći da će nestati ako na vreme ne stignem do njega. Umesto toga, on se zaustavio nekoliko metara pre kolskog prilaza i gledao kako prilazim njegovom kamionetu. Kad sam stigao, spustio sam ruku na prtljažnik da dođem sebi.

U mesec dana koliko smo ovde, ni Majkl ni ja nismo s njim progovorili ni reč.

Stajali smo tako na trenutak jedan naspram drugog. On je držao ruke tik uz telo. Bradato lice mu je bilo čudnovato mirno.

„Mogu li vam pomoći?“, pitao je sporim, opreznim glasom koji je ovo pitanje pretvorio u nekakvu pretnju.

Pokazao sam glavom prema brvnari. „Ja sam odseo tamo.”

„Da”, rekao je. „Vidao sam vas dvojicu.”

Priđi bliže, hteo sam da kažem. Trebalo je da mi bude dovoljno blizu da ga udarim. Ili da mu padnem u zagrljaj.

„Nešto se dogodilo”, rekao sam glasno, po prvi put. „U pitanju je moj brat.”

Bliže. Molim te priđi bliže. Ali on nije prišao, stajao je u mestu, žmirkajući, nesiguran i u sebe i u mene.

MAJKL

Zdravo. Dobili ste govornu poštu dr Valtera Benjamina. Trenutno sam van kancelarije. Ako ste jedan od mojih pacijenata, molim vas da ostavite svoje ime, vrlo kratku poruku i broj telefona, čak i ako mislite da ga već imam, jer mi možda neće biti na raspolaganju. Uzvatiću vam poziv čim budem mogao. Skrećem vam pažnju da nisam u kancelariji petkom, subotom, nedeljom, ponedeljkom, utorkom, sredom i četvrtkom, i da ću na sve poruke ostavljene u ovim danima uzvratiti narednog ponedeljka.

Ako je slučaj hitan, ako ste slučajno otišli na odmor s mlađim bratom, u nadi da ćete konačno biti u mogućnosti da odvratite pogled od scena o kojima ste opsesivno razmišljali celog života, a umesto toga ste shvatili da oluja dolazi iz raja i zahvata vam krila, tako da jedino što možete da vidite jeste olupina prošlosti koja se kruni pred vama – prava pravcata katastrofa bez budućnosti – onda vas molim da spustite slušalicu i kontaktirate moju službu informacija.

Konačno, ako je poziv u vezi sa receptom za lekove koji su vam potrebni da biste preživeli, i zabrinuti ste da vaš zahtev neće do mene stići na vreme, onda je vrlo moguće da će reči koje se spremate da izgovorite u mašinu biti vaše poslednje, i stoga znajte da ste se zaista mnogo trudili, i da ste voleli svoju porodicu onoliko jako koliko ste mogli.

MARGARET

Suđeno nam je da u žurbi nešto zaboravimo. Juče nisam imala dovoljno vremena za pakovanje jer sam vodila Aleka kod lekara da izvadi konce, Kelsi sam vodila kod veterinara, a potom kupovala namirnice za put. Ali uradila sam sve što sam mogla, a Džon je, ako ništa, pomogao Aleku i Siliji da pokupe knjige, sinoć kad se vratio s posla. Makar padale ćuskije, krećemo tačno u pola devet. Džon to upravo utuvlja deci u glavu. Pretvarajući to, kao i sve što s njima radi, u igru: Ostavićemo te ako imalo zakasniš i nećemo se vratiti po tebe! Kad promaršira kućom i vikne: 'Vreme je za pokret', oni grabe prvo što im podleti pod ruku, pretpostavljajući da sam ja spakovala ostatak, i trče do kola takmičeći se ko će sesti na zadnje sedišta a ko na dečija sedišta za kola – tako Majkl i Silija otvaraju još jednu liniju fronta u putujućem ratu, dok Alek trči iza njih, u susret još jednom porazu. Ako ga ne uključe, on će cmizdriti kako bi im upropastio zabavu. Polazak ubrzava sve njihove želje i strahove, a ponajviše ovu želju: letovanje, dve nedelje na vodi u Mejnu, u iznajmljenoj kući.

Bebisiterka je ponovo pristala da hrani zečeve, morsko prase, pticu, pa čak i Majklovu zmiju, kojoj mora da maše odmrznutim mišom zakaćenim za jedan kraj štapa. Od cele menažerije, samo Kelsi ide s nama, najnevaspitanija od svih, predmet dečijeg najiskrenijeg ismevanja i obožavanja. Njihova maskota – nedresirani mešanac, koji preskače kroz stakla na prozorima i sere po krevetima, mada je ja i dalje volim onako kako je oni vide.

Za dugu vožnju spremam im kutije iznenađenja, koje skrivam dok ne pređemo pola puta – tako ih podstičem da se nadaju

nečemu, a meni to kupuje pola sata mira nakon što im uručim iznenađenja. Kutije od cipela pune su društvenih igara za auto, kikirikija i pomorandži, malih Lego kocki za Aleka, knjiga za Siliju, i muzičkih časopisa za Majkla. Moram da završim s pakovanjem kutija pre nego što siđu ili će sve izgubiti smisao, i uspevam to da uradim minut pre nego što se Alek pojavi u kuhinji i pita: 'Šta je za doručak?'

Prati ga Majkl, koji prilazi direktno do svog mlađeg brata, stiška mu nadlakticu dok se Alek ne prodere na njega da prestane, a zatim kaže: „Mama je u stanju pakovanja što znači da će tata kuvati, a on sprema samo bečka jaja, dakle to je za doručak, ti mali stvore.”

Majkl i Silija se prema Aleksu ophode kao da je na na istom stepenu evolucije kao Kelsi, što garantuje sigurnu zabavu ako ga dobro podbodu.

„To boli”, kaže Alek, grčeci ruku, ali Majkl ga ne sluša. On stoji kod radija i menja stanicu, prelazeći preko vesti, violina, glasnih reklama, Doli Parton i rok balada, idući gore-dole po skali tri ili četiri puta dok se ne skrase na disko pesmi, njegovom odnedavno omiljenom žanru.

„Molim te”, kažem, „ne sad.”

„Ne možemo više da slušamo baroknu muziku. Ona uznemirava mozak. Treba nam ritam.”

Gde dvanaestogodišnjak pokupi „uznemirava mozak”? Iz neke knjige koju čita, nesumnjivo. Zabavljen zvučanjem te fraze, ponavljaje je nedelju dana dok se ne zakači za neku novu. On isprobava te reči za stolom za ručavanje, najčešće na Aleku, sedmogodišnjaku koji nema nijedan kontraargument uverenju svog brata i sestre da je glup. „Verujem da si nas zabavljao dovoljno dugo”, rekao je Majkl pre neku noć, dok je Alek pokušavao da objasni šta su timovi radili na nastavi u prirodi. Majkl je diplomatski sačekao sekundu ili dve pre nego što je krišom pogledao u Džona i mene da vidi kako reagujemo na njegovu opasku. Alek je nastavio o trci u džakovima, dok ga Majkl nije još jednom uštinuo za ruku.

„Ne sad”, govorim, a on vraća skalu unazad na neku stvar koju Robert Dž. Lutsema pušta ovog jutra na radio stanici WGBH, zatim otvara komarnik kako bi u dvorište pustio Kelsi koja mu se umiljava, pa kreće za njom.

Sunce je izašlo pre više od dva sata – u 5.17 ujutru, minut kasnije nego juče – i već je dobrano iznad vrhova borova. Zebe i vrapci klepeću krilima u pojilištu za ptice, koje stoji nakrivljeno u leji s nevenima. To je prilično ružna skalamerija napravljena od grubog betona, i zimi izgleda jadno pod naherenim pokrovom od snega, ali ovog jutra sa ptičicama koje se brčkaju u vodi koja svetluca zbog njih, dosta se dobro uklapa u blagu otrcanost tog mesta – u brvnaru sa obrušenim zadnjim delom krova, zbog kojeg stalno moramo da podsećamo decu da im je tamo zabranjeno da se igraju, i u prostor za sedenje od cigle koja se blago kruni, gde mi ladolež raste uz oluk, sa laticama zgužvanim poput lana i okupljenim oko prašnjavožutog tučka.

Kelsi je klisnula niz stazu u šumu – to će biti dodatnih petnaest minuta – ali Majkl je odbio da je prati, već se zaustavio kod karavana gde je stao na branik, držeći se za galeriju, i drma auto gore-dole na zadnjim točkovima, kao da je auto nekakva zver koju može da izmami na napad.

Džon se pojavljuje uparađen u jednu od svojih drečavih letnjih kombinacija: bermude, platneni kaiš, plava polo majica marke Izod – spreman da kormilari našim morskim avanturama. Deci ništa ne znači to što nam kuću na kopnu i kuću na ostrvu, kao i čamac koji koristimo da se prevezemo s jednog mesta na drugo, pozajmljuje Džonov partner, jer ne bismo ni u ludilu to sebi mogli da priuštimo – ni dve nedelje toga, ni ostrvo površine sto ari samo za nas. A meni to skoro pa ništa ne znači – ta srećna okolnost da sasim slučajno već tri godine zaredom dobijamo na poklon to mesto na koje volim da odem. Samo me činjenica da do poslednjeg trenutka ne znamo da li ćemo ga dobiti, ili kad ćemo ga dobiti podseća koliko su provizorni, koliko su improvizovani naši životi ovde.

Ovo nije grad u kom je trebalo da živimo, pa ni zemlja, a nije ni mesto na koje želimo da obrazujemo decu. Živeli smo u Londonu i s razlogom tamo dobili Majkla i Siliju, jer to je bio Džonov dom. I on tamo želi da se vrati. Živeti ovde ovoliko dugo kao mi, predstavlja jednu vrstu nezgode, ozbiljno mislim. Poslali su ga u Boston na mesto savetnika na period za koji smo verovali da će trajati osam meseci, pa smo iznajmili kuću u Samosetu, ulicu dalje od moje majke, u gradu u koji smo ranije dolazili na leto, u koji se ona potpuno preselila nakon što je moj otac umro – iznajmili smo kuću za koju se ispostavilo da ju je neki naš predak stolar izgradio u doba kad je cela familija živela u blizini.

Onda je Džonova firma u Londonu propala. I evo nas tu. Mnogo mesta za igranje za decu. Baka je na tri minuta odavde, što ima svoje prednosti. Zatim je Džon potražio privremeni posao, dok nam je nameštaj ležao na skladištu u Engleskoj. Našao ga je, a zatim još jedan, pa još jedan potencijalno stalni u novoj oblasti rizičnog kapitala, i život koji smo mislili da ćemo imati – urbani život, druženje s njegovim prijateljima i žurke – bio je na čekanju godinu za godinom, ima tome sad osam godina, a pretpostavka da ćemo se vratiti je i dalje s nama, negde u daljini ispred. Zbog čega se ponekad osećam kao u limbu. Iako najčešće, kao ovog jutra, kad su deca srećna i vreme lepo, ne želim mnogo da mislim o tome.

Za volanom Džon nosi sunčane naočare od kornjačevine, koje upotpunjuju njegov letnji stil. Šmeker je kad mu se hoće, sklon širokogrudosti. Kad je u dobrom raspoloženju, njegov pobednički mentalitet je zarazan. Više voli Elingtona od Koltrejna, Sinatru od Sajmona i Garfankla; voli da igra po dnevnoj sobi kad deca odu na spavanje, pa me ujutru pronađu kako mrtvosana ležim popreko u krevetu; i zna da nikad neće prestati da radi i zarađuje, jer su njegove ideje za nove poslove toliko dobre i toliko ih ima, i jako je jednostavno umnožiti ih. I u poslednje vreme je bio dobro, moram da kažem, nije prekoračivao granice, ali je imao dovoljno energije. Na poslu je bilo stabilno, dolazio bi kući da večera i da vidi decu, igrao se sa njima subotom i nedeljom u

bašti, raskršćavao kosilicom prolaze u šumi i pravio im staze po kojima mogu da voze bicikle. I stvarno je fino, koliko god da je drugačije od kućnih žurki na kojima se ispija džin u ulici Slejdbern, malo dalje od Kingz Rouda – koliko god da je drugačije od njegovog blistavog pogleda i dobro obučenih prijatelja, i od sveg tog vremena u Londonu pre našeg venčanja.

Tad sam ga površno poznavala. Njegovo vaspitanje kosilo se sa načinom na koji ljudi tumače veze danas. Odrastao je u starom svetu u kom se karakter očitavao kroz manire i formu, emocije s tim nisu imale nikakve veze, a brak je bio jedna od formi. Što ne znači da on mene ne voli. Samo je u ljubavi Britanac. Mislim da je, kad me je upoznao, shvatio da će možda uspeti malo da pobegne od toga, makar u privatnosti. Iz njegove vizure, ja posedujem američku otvorenost koju ceni, iako sam ustvari kroz dolazak u London i sama bežala od sveta maturskih balova i upravnice sa koledža Smit. Našli smo se negde na sredini, pretpostavljam.

„Makar svi govorimo dvorski engleski.” To je njegova majka izgovorila, nikom posebno, za trpezarijskim stolom kad sam prvi put bila u poseti njegovim roditeljima, koji žive u okolini Sautemptonu. Očigledno je bila manje zgrožena mojim akcentom nego što je očekivala. Njegov otac je napravio pored kuće mali golf teren na kom je provodio veći deo popodneva, sve do večere koju je voleo da jede u tišini. Za vreme doručka, bio je tu pokrivač za čajnik i hladni tost u rešeci za tost, a za nedeljni ručak bio je tu žele od nane sa dimljenom jagnjetinom, a uveče bi me pitali da li planiram da se okupam. Džon je bio i biće mamino omiljeno dete, najstariji, studirao na Oksfordu, biznismen u dobrim odelima koji razume da postoje pravi i pogrešni načini da se priča o stvarima – i sve to on glumi kada su zajedno, u želji da bude odraz majčine vizije o njemu.

Imala sam posao u biblioteci, u predgrađu. Rano bih ustajala da uhvatim voz do Voltona na Temzi, a onda i bus kroz glavnu ulicu do viktorijanske tvrđave od crvene cigle, gde bih po ceo dan pečatirala i slagala knjige, a zatim istim putem nazad ka centru polupraznim vozovima koji su išli u smeru suprotnom od špica.

Pre nekoliko meseci pročitala sam Mejlerovu knjigu „Vojske noći”, i ona me podsetila šta mi je nedostajalo u vezi s Amerikom, pošto sam veliki deo šezdesetih živela van nje, i s druge strane okeana čitala o nasilju i slušala o njemu od prijatelja, uvek na daljinu. Jedan pasus sam dobro upamtila. Nakon upečatljivih govora, a zatim i fizičkih sukoba ispred Pentagona – kad su ih sve pohapsili, pa ih onda prevozili u Virdžiniju autobusima po mraku i u potpunoj tišini – Mejler piše da se Amerikanci sećaju u pokretu. Možda je umesto „Amerikanci” rekao naprosto „ljudi”. U svakom slučaju, to mi se urezalo u pamćenje kao istinito. Ako ne mislite o sećanju samo kao o pogledu unazad, već i kao o svesti o vremenu i prolaznosti, i o tome kako izgleda jedan komad vremena, onda ga nešto u kretanju zaista izaziva. Kroz svojevrсне veštine uma, kroz doslovno kretanje unapred, moguće je videti vreme. Što me tera da mislim da neprirodna brzina kola i aviona zapravo stvara nostalgiju. Jer najjednostavniji način da blokiramo čudnovatost vremena koja prolazi pred našim očima jeste da fiksiramo pogled na jedno mesto, da ga svedemo na spomenike ili biljke u saksijama.

Kao što su, pretpostavljam, to bila i moja povratna putovanja iz Sarija gotovo praznim vozovima u ranim večernjim satima, kad je zimi već bilo mračno, a odrazi putnika u drugom delu voza ogledali bi se u staklu – urezano sećanje koje nosim sa sobom kao zamenu za precizniji primer toga koliko sam želela da vidim Džona, da konačno završimo sa izlaženjem i da počnemo da živimo zajedno, pa da se svake večeri viđamo kako dolikuje.

I kako mi se sve to vraća sad u kolima nakon što sam поделиla kutije iznenađenja i zaslužila trenutni odmor od dečijeg nestrljenja, dok nas slani vazduh šiba kroz otvorene prozore. Sećanje na prepunu, preglasnu žurku u stanu s Džonovim cimerima u kravatama i haljinama – to je bilo one večeri kad su se vatrogasci pojavili u zgradi, pa smo morali da se sjurimo niz stepenice s četvrtog sprata sa sve čašama u kojima piće pljuska, a Džon je trčao nazad da uzme sako, za slučaj da se pojave novi-